

פרשת תולדות

נעשה ולא רק נשמע

"אדוני, פתח את השער, "פקד סוכן האף.בי.איי על החוואי הזקן בדרום טקסס. כשנפתח השער הודיע הסוכן לחוואי שברשותו צו חיפוש המאפשר לו לתור כרצונו בכל חלקי החווה.

עבר הסוכן מחדר לחדר בבית הגדול, חיפש דבר-מה עלום והחוואי כל העת לצידו מנסה להבין מה הוא מחפש. לבסוף עבר הסוכן לחצר הבית הגדולה ולאחריה גם לשטח החווה כשהוא סורק מטר אחרי מטר.

כשהגיע הסוכן לגדר עצים גבוהה התוחמת שטח רחב-ידיים, ביקש מהחוואי לפתוח את השער. החוואי התנצל בנימוס "לא כדאי שאדוני ייכנס לשם." הסוכן האדים מכעס, שלף מכיסו את התג המזהה שלו וצרח על הזקן: "אתה תפתח כל מקום שאגיד לך ותעשה כל מה שאורה לך. האם אני ברור.?"

החוואי הרכין ראשו בכניעה ופתח את השער. הסוכן השתחל פנימה וסגר אחריו את השער, בעוד החוואי נד בראשו ברחמים לכיוון בו נעלם הסוכן מעיניו.

לאחר מספר שניות נשמעה צרחה עזה מעבר לגדר... שור זועם אדיר מימדים, שהיווה סכנת חיים לכל מי שנכנס לתחמו, ניסה לתפוס עמדה טובה לתחיבת קרניו בגופו של הסוכן האומלל.

הזקן, שליבו הרחום לא מלאו להפקיר את הסוכן למוות, מילא את ריאותיו אוויר וצעק: "התג שלך, תראה לו את התג שלך..."

השוני הגדול בין עשו ליעקב ניכר רק כשהתבגרו שניהם, "ויגדלו הנערים- " ופתאום שמו לב " -ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים." המעבר החד הזה מספסל הלימודים לשיטוט חסר תכלית היה חד ובולט אצל עשו, סופו הוכיח שגם תחילת לימודו היה רק מחוסר ברירה.

למרות כל זאת, עדיין שידר עשו כלפי סובביו שאינו מזלזל חלילה במצוות. הוא עדיין מתעניין ברצונו של הקב"ה; חוקר 'בצורה פילוסופית' את טעמי המצוות; רק אינו חושב שמוטל עליו לקיימן.

הוא שואל את יצחק אביו: "אבא, כיצד מעשרין את המלח ואת התבן.?" מי ששואל 'כיצד', כנראה רוצה לקיים זאת בפועל, אבל מיד כשיוצא עשו מאת אביו הוא רץ שוב לשדה, להתבטל. עיקרון זה חוזר על עצמו כשיעקב קונה ממנו את הבכורה: "ויאכל וישת, ויקם וילך, ויבז עשו את הבכורה," רק אחרי שהוא יוצא מיעקב הוא מזלזל בבכורה.

לאחר פטירתו של יעקב, כשרצו בניו לקוברו במערת המכפלה - בא עשו ומונע זאת מהם: "אני ויעקב אחים ושנינו יורשים את יצחק באופן שווה," טען עשו. "אם אביכם החליט לקבור את אשתו לאה באחת משתי חלקות הקבר שנותרו בה, הרי שהחלקה שנותרה שלי היא."

שלחו השבטים את נפתלי שהיה קל-רגליים למצרים, שירוץ ויביא את שטר המכירה בו נכתב בפירוש שיעקב קנה מעשו את חלקו במערת המכפלה. עד שהלך נפתלי, הגיע חושים בן דן - שהיה חרש אילם ולא הבין את המתרחש - אבל ידע דבר אחד: עשו, אחיו של סבו, מבזה כעת את כבוד הנפטר - יעקב.

נטל חושים מקל והוריד את ראשו של עשו בו במקום! ראשו של עשו התגלגל לתוך המערה ונקבר בה.

פרשת תולדות

מדוע זכה עשו לכך? מבארים בעלי המוסר שהידע היהודי שהיה לעשו לא נפל מהידע של יעקב, אבל בשונה מיעקב, עשו לא טרח לקיים את אשר למד.

זוהי התשובה לשאלה: מדוע צריכים לקיים מצוות בפועל? מה לא בסדר בכך שאני אוהב את הקב"ה ומאמין בו בלב, שומר על הגינות ויושר בחברה, ואפילו לומד תורה מדי יום לקבל הדרכה בנתיבי החיים. למה יש 'מטלות' לביצוע?

קיום המצוות הוא הערובה ליישום הלימוד והידע שרכשנו מהתורה. העשייה האקטיבית שנעשית על ידינו כיישום התיאוריה הלימודית - היא זו שתעזור לנו להטמיע את קנייני הנצח בחיינו.

אדם שמתרגל להניח תפילין מדי בוקר, או לא לאכול חמץ בפסח - בגלל שכך נצטוונו בתורה, יוכל בהמשך גם להתגבר על יצר הכעס המפעפע בו בעוצמה, ולשפר את התנהגותו בשאר המידות בהן הוא לקוי.

אין יום בו איננו עומדים מול ה"שור המסוכן" - היצר הרע. אם נראה לו את ה"תג" שלנו, את הידע הרב שצברנו, לא נוכל להתמודד מולו. אבל אם נשתמש ב"נשק" שבידינו, המצוות והמעשים הטובים בהם הורגלנו - ללא ספק שנהיה פרטנרים ראויים עבורו ואף נוכל לנצח בעז"ה.